

STINA TIPSAR om vinteridrott

Öbäck BRUS

December 2012

Ett besök på
Landsarkivet

CAMILLAS
DJURSIDA
del 1

Rosenbäcken
+

Rönngatan
=

RB Demontering

TE

Dess ursprung
och användning

28
sidor

REDAKTIONEN

Stina Palm

Martin Risberg

Charlotte Ämting

Emelie Hardeljung Pitkäkangas

Vintern är här

När det är kallt ute kan man krypa upp i soffan med en kopp med något varmt i. Har du ingen bok på lager kan du ta den här tidningen istället. Här finns många intressanta artiklar om spridda ämnen, en del vinter- och julrelaterade.

Håll till godo!

Redaktionen

Förutom redaktionen medverkar följande personer med material i detta nummer:

Daniel Bäckström, Jonas Nordberg, Anita Hjeltman, Malin Stenberg, Carolina Holmer, Kristina Ersson, Gudrun Bergström, Marie-Louise Hansson, Hanna Löfgren, Camilla Andersson.

På **www.franzengruppen.se** finns både information om Franzengruppen och artiklar som inte kom med i tidningen.

INNEHÅLL

3	Lite lustig linsluslek & Disney	12-13	Humor
4	Dansar med vargar	14	Mannys manöver
5	Sveriges fackförbund	15	Korta fakta & kuriosas
6-7	Besök på Landsarkivet	16	Teets historia & användning
8-9	Sammanslagning Rosenbäckens och Rönngatan	17	Härnösands historia del 3
10	Vintersport för funktionshindrade	18-19	Hannas hundar
11	Strömavbrott & blixtnedslag	20	Intervju
		21	Camillas djursida del 1
		22-23	Härnösands intl curlingarena
		24	Skilda världar
		25	Musik
		26-27	Franzengruppen Service
		28	God Jul & Gott Nytt År

LITE LUSTIG

LINSLUSLEK

Walt Disney's filmskatt under åren som gått

Walt Disney (1901–1966) är en av världens mest kända producenter för tecknad film.

Hans första kortfilm var Musse Piggs luftfärd (1928). Walt Disney avled i början av produktionen av Djungelboken.

Urval av kända kortfilmer

- I jultomtens verkstad (-32)
- Tre små grisar (-33)
- Musse Pigg på camping (-38)
- Tjuren Ferdinand (-38)
- Kalle Anka i djungeln (-47)

Urval av kända långfilmer

- Snövit och de sju dvärgarna (-37)
- Pinocchio (-40)
- Dumbo (-41)
- Bambi (-42)
- Askungen (-50)
- Alice i Underlandet (-51)
- Peter Pan (-53)
- Lady och Lufsen (-55)
- Törnrosa (-59)
- Pongo och de 101 dalmatinerna (-61)
- Djungelboken (-67)

”Kalle Anka och hans vänner önskar God jul”

Disneykavalkaden i SVT på julafton klockan 15.00 har varit en klassiker sedan 1960.

Sedan 1983 har majoriteten av innehållet varit samma:

- I jultomtens verkstad
- Kalle Anka i djungeln
- En scen ur Askungen
- Musse Pigg på camping
- En scen ur Lady och Lufsen
- En scen ur Djungelboken (Baloos röst: Beppe Wolgers)
- En scen ur Snövit och de sju dvärgarna
- Tjuren Ferdinand (berättarröst: Hans Lindgren, Ferdinands röst: Bobo Håkansson)
- En scen ur Robin Hood
- Plutos julgran

TEXT: Stina Palm

DANSAR MED VARGAR

TEXT: Martin Risberg

ILLUSTRATION: Daniel Bäckström

Dansar med vargar är ett storslaget epos om mötet mellan en amerikan och indianer.

Huvudrollen spelas av Kevin Costner.

Filmen är djupgående kring indianernas kultur, de har fått behålla sitt språk. Efter en insats i armén under inbördeskriget skickas John Dunbar som Kevin spelar till en enslig gård i Amerikas vildmark. Han ger sig i kast med att ställa i ordning stugan. Den är i dåligt skick och en del arbete är nödvändigt. Porträttet av människan John är väldigt bra gjort.

Allt eftersom handlingen rullar kommer John allt mer att lära känna indianerna i Amerikas vildmark. Relationen ger honom en ny insyn på livet. Livet har som sagt många strängar på sin lyra. John träffar en vit flicka som är uppfostrad hos stammen. En romans mellan de två börjar att gro. Men sagan är inte så enkel. Nu står John i valet mellan sin tjänstgöring och indianerna.

I filmen har mycket tid lagts ned på att göra miljöerna verklighetstroga. Självklart fattar John tycke med sina nya vänner, något som går stick i stäv

med arméns syn på saken. En människa som är på glid i en stor värld. Indianerna lär honom att sätta värde på det enkla i livet. Kontrasterna mellan Amerikaner och indianer är tydlig. John är beredd att kliva av från armén och leva primitivt med sina nya vänner. Korsningen är således oundviklig.

Jag tycker att filmen är en vacker tolkning av två skilda kulturer. Det är vackert filmat och rolltolkningarna är inte dåliga. Man ser att livet inte är något man prissätter. Det är en konst att finnas till. Lojaliteten hos indianerna är deras styrka. Gentemot det Amerikanska samhället. Vi är alla skapade på samma jord och borde kunna bruka den tillsammans.

Något om Sveriges fackförbund

TEXT: Jonas Nordberg

S A C O

T C O

L O

Landsorganisationen (LO) bildades redan 1898 och har idag 1,5 miljoner medlemmar fördelade på 14 fackförbund.

LO är det fackförbund som har störst historik och redan 1919 kom krav från LO om 8 timmars arbete och semester, samtidigt som riksdagen hade fått full rösträtt. 1928 kom lagen om kollektivavtal, 1938 Salt-sjöbadsavtalet (där arbetsmarknads-konflikt skulle lösas utan inflytande av regeringen), 1951 kom tre veckors semester, 1955 allmän sjukförsäkring. Mer moderna krav är från 1974; lagen om anställningsskydd samt att föräldraledighet införs. 1977 kom MBL.

Nuförtiden diskuterar LO arbetsmiljön, försvaret av kollektivavtalet och full sysselsättning. Exempel på fackförbund är **Metall, Pappersindustriarbetarna, Transport, Byggnads** och **Elektrikerförbundet**.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO) samlar bl. a sekreterare, vissa lärare, poliser och militär personal. TCO samlar 1,2 miljoner med-

lemmar och har 15 olika fackförbund, däribland Vision och Unionen.

Man kan inte få direkt medlemskap i TCO, istället är förbundet en paraplyorganisation. Liksom LO, har TCO egna ekonomer som gör utredningar. TCO förvaltar även Olof Palmes stipendiefond.

Nyliga argument är krav på utökad pappaledighet, samt att TCO inte vill att den nya Euro-zonpakten inte skall bli någon förpliktelse för Sverige (Riksdagen godkände dock den). TCO har egen tidning.

SACO, Sveriges Akademikers Centralorganisation, är det minsta fackförbundet och har 600 000 medlemmar, liksom studenter, forskare och egenföretagare. Inom förbundet ingår bl a läkare, jurister, präster och civilekonomer.

SACO:s vision är ”ett kunskapssamhälle för alla, med hög kunskapsnivå, högt välstånd och stor individuell valfrihet under ansvar.”

Landsarkivet

TEXT: Martin Risberg

FOTO: Anita Hjeltman

Vi på Öbackabrus var och hälsade på Landsarkivet. Där fick vi träffa Björn Thunberg. Han är vice ordförande i föreningen Härnösands släktforskare. Vi ställde några frågor till honom. Han var vänlig och tog sig tid. Här är våra frågor.

1. När flyttade Landsarkivet in på gamla Vanföret (ett gammalt sjukhus)?

Det var ca 1982-1983. Invigningen var 1983.

2. Vad arkiveras och vilka uppgifter får allmänheten ta del av?

Till största delen handlar det om inkommande handlingar från statliga myndigheter, t.ex. Polisen. På arkivet arkiveras det för fyra län: Gävleborg, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten.

3. Vad kommer att arkiveras på Kusthögden?

Det kommer att bli föreningsarkiv, näringsarkiv i Norrland och kommunarkiv för Härnösand. Planerad invigning av landstingsarkivet i november som gäller hela länet.

4. Hur många år har du släktforskat? Jag har av och till forskat i ca 20 år. Intresset startades redan i skolåren när jag pryade.

5. Hur långt bakåt i tiden fanns det uppgifter inom din släkt?

Med säkerhet går det tillbaka till 1420-talet.

6. Är det många som kommer och söker rötter från andra delar av Sverige?

Ja, det är många som kommer hit, framför allt på sommaren. Hit kommer också utlänningar. Vi har hittat avlägsna släktingar till några från Nya Zeeland. Här har också varit kändisar och släktforskat. T.ex. Peter Forsberg, Plura Jonsson, Lill-Babs, Lena Endre och Suzanne Reuter.

7. Den äldsta registrerade kyrkboken, var finns den?

I Västmanland, ungefär från åren 1630-1640. Det var Johannes Rudbeckius, som var professor och biskop i Västerås, som började med kyrkobokföringen. Karl XI bestämde år 1680 att civila inskrivningsverket skulle instiftas. Så var det fram till 1991, då skatteverket tog över.

8. Hur mycket kostar det att släktforska?

Det är gratis om du gör det själv. Man kan också få hjälp av personalen.

9. Vid vilken ålder brukar folk bli intresserade av släktforskning?

Det är en svår fråga. Vid 50 år kanske. Aldern har på senare år kanske börjat sjunka lite. Skolor har släktforskning som tillval och ungdomar söker sig hit.

Detta är små negativ av fotograferade kyrkoböcker. Dessa lägger man i läsaren som syns på bilden ovan.

Björn visar hur materialet används i mikroläsaren.

Här poserar vi tillsammans.

Sammanslagning Rosenbäckens och Rönngatan

INTERVJUER OCH FOTO: Malin Stenberg

Den 8 oktober flyttade Rönngatans demontering in på Rosenbäckens dagliga verksamhet

Arbetsledare Håkan Hanssen, som följt med från Rönngatan, berättar att det idag finns 23 brukare och 7 personal i verksamheten.

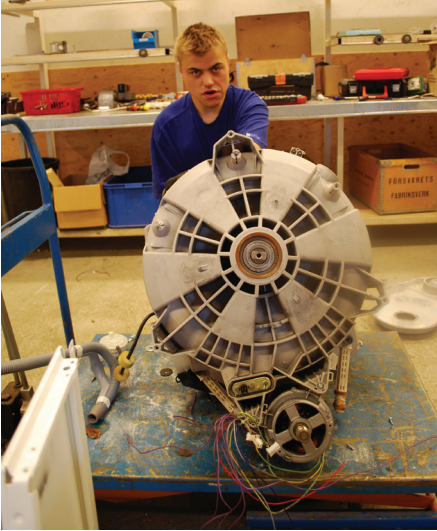
Sammanläggningen har inneburit mer hämtjobb till Rosenbäckens.

Rönngatans demontering öppnade i januari 1997 och Rosenbäckens öppnade 2001 (då som Rosenbäckens pappershantering).

Det är två lugna avdelningar i verkstadsavdelningen.

Jonas och Jens tycker det blev bra efter sammanläggningen.

Jonas tycker att det är roligast att skruva och demolera video- och radioapparater.

Tvättmaskinsdemontering

Proppkäpsdemontering

Jens tycker det är roligt att demolera tvättmaskiner.

Jonas tittar närmare på en sak.

Ulf tycker att allt är roligt att jobba med.

Det nya gemensamma namnet för de två sammanslagna verksamheterna är

RB Demontering

VINTERAKTIVITETER FÖR FUNKTIONSHINDRADE

Sitski

Skicart

Skicart i ankarlift

Skridsko-
kälke

FOTO: Gösta Palm

Strömavbrott

Text: Carolina Holmer

FOTO: Wjlonien

När det handlar om ett strömavbrott så är det några saker som man måste ha förberett innan strömavbrottet sker, det man ska fixa fram är: ficklampor, fotogenlampor och andra ljus som man kan hitta.

En öppen spis skulle vara bra för användning när strömavbrottet sker.

När man får strömavbrott så måste man ha extra säkringar och batterier för säkerhet.

Sen måste man ha tändstickor och en tändare så man kan tända stearinljusen när det blir strömavbrott.

Man ska ha mat hemma när det blir strömavbrott, och en dunk vatten.

När strömavbrottet sker så måste man stänga och tömma vattenledningarna vid frysrisk. Sen måste man slå ifrån elvärmen.

Det är bra att ha gasol eller campingkök hemma vid strömavbrott, och en telefon som inte är beroende av ström.

Blixtnedslag

Text: Kristina Ersson

FOTO: Emmanuel Boutet

Blixten brukar ofta slå ner i det högsta föremålet i ett område och går sedan i en båge åt sidan. Om inget i närheten är högre än dig själv bör du försöka ta dig till ett låglänt ställe, t. ex. ett dike. Kura ihop dig så mycket som möjligt med armarna om knäna och nerböjt huvud. Undvik kullar, träd, stängsel, ladugårdar, bilar och andra saker som kan leda blixten.

Är du ute och spelar golf ska du avbryta spelet och åka hem. Om du sitter i bilen, stanna kvar där och undvik att röra några metalldelar. Blixten passerar i en båge över metallkrossen, men du är trygg inne i bilen.

Ofta kan man få förvarningar om ett kommande blixtnedslag. Om det börjar krypa i huden och håret reser sig, ska man genast böja sig ner och kura ihop sig.

Om någon i din närhet blir träffad gäller det att se till att personen andas och annars försöka få igång andningen så snart som möjligt. Håll den drabbade varm.

HÖRDE DU ATT HÄSTEN STAL JACKAN MIN IMORSE? DET VAR JU FODER I DEN!

1. Vem står först i almanackan?
2. Vad blir större och större ju mer du tar bort?
3. På vilken fråga måste du alltid svara ja?
4. Vilket djur kan hoppa högre än ett hus?

Illustration: Gudrun Bergström

VET DU VAD SOM BLEV KVAR NÄR DOM SPRÄNGDE VITA Huset? BARA EN BARACK

Jag var så liten när jag
föddes så mamma och
pappa trodde dom ha-
de fått ett barnbarn.

1. Alma
2. Hålet
3. Vad stavas J A?
4. Alla - hus kan väl inte hoppa

**JULTOMTENS KROPP ÄR RÖD OCH VIT FÖR
ATT HAN ÄR REKLAM FÖR COCA-COLA.**

JULIAN, 5 ÅR

**FÖRR I TIDEN HADE DE RIKTIGA
TOMTAR. NU FÖR TIDEN ÄR ALLA
TOMTAR ANSTÄLLDA AV STATEN.**

PER, 6 ÅR

Gamla tanter lägger inte ägg. Mark Levensgood & Unni Lindell

Lille Per kom hem efter första dagen i skolan.

Pers mamma frågar honom:

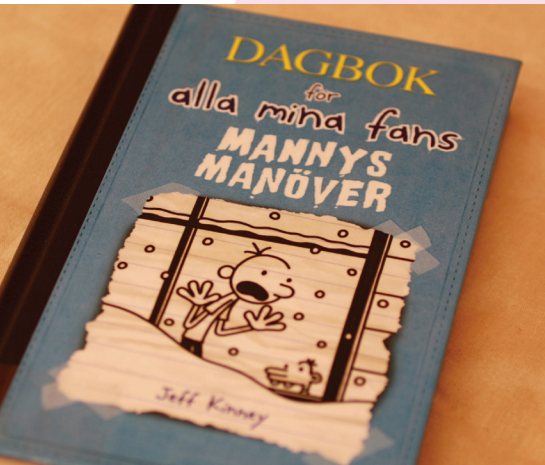
"Så älskling, vad lärde du dig idag?"

Lille Per ser trumpen ut och svarar: "Inte tillräckligt, jag måste tillbaka dit imorgon."

*En låt som bara
handlar om
låtskrivaren själv
kallas för **Alster
ego***

*En man stod och gräddade kol-
bullar i 30-gradig värme.
Så säger han: – Det är hemskt
vad mycket ved det går åt fast
det är så här varmt.*

EMELIE TIPSAR: MANNYS MANÖVER

Författaren heter Jeff Kinney.

Boken vänder sig i första hand till åldern 9-12 år.

Det är del 6 i serien *Dagbok för alla mina fans*.

Berättelsen handlar om Greg, hans familj och hans kompis Rowley. I hans familj bor mamma, pappa, hans storebror Rodrick och hans lillebror Manny. Boken är skriven som en dagbok och texten ser ut som den är handskriven. Det finns till och med linjer som om det var ett block.

Dagboken sträcker sig över månaderna november och december.

Det som händer är bland annat att i Gregs skola så har dom en vecka mot mobbning där det är en tävling vem

som har det bästa slagordet mot mobbning. Första pris var ett pizza-party för det vinnande laget. Vid ett annat tillfälle fick han en docka av sin mamma som hette Alfrendo för han skulle vara redo att få en lillebror. Greg tog hand om dockan i flera veckor tills han tappade bort den. Sedan tänkte Greg och Rowley konkurrera mot skolans julmarknad för att dom hade dyra "klubbisar", som är kycklingklubbor. Greg och Rowley annonserade på skolans vägg men då blev de anklagade för att vara vandaler.

Jag satt och skrattade när jag läste den så rolig tyckte jag att den var. Det som gör boken rolig är bland annat att det finns tecknade bilder. Jag längtar efter att få se de två första filmerna som kommit. Nästa år kommer även en tredje film som jag vill se. Filmerna är uppbyggt på dom tre första böckerna.

Korta fakta och kuriosa

Illustration: Gudrun Bergström

Fortsatt surströmmings-tillverkning i Norrland

TEXT: Jonas Nordberg

En glädjande nyhet för surströmmingsälskare är att jordbruksminister Eskil Johansson förra året verkade för att surströmmingsproduktionen i Norrland skall kunna fortgå. Det var ju EU som ville stoppa produktionen, då man tyckte att fisken hade för höga gifthalter i burken.

Inuiterna (grönländarna) har sju olika ord för snö.

Girafferna har samma antal halskotor som människor - sju.

Stearin på duken? Lägg den i frysen och bryt sedan bort stearinet.

Citron och apelsin ligger på plats 6 och 7 på listan över C-vitaminmängd. Bär innehåller mycket mer.

Kallt i badhusbassängen? - Duscha kallare innan badet.

Teets historia och användning

TEXT & ILLUSTRATION: Martin Risberg

FOTO: Shizhao

Te är en växt. Te är också en dryck som oftast drickes varm. Många sorter avnjutes med mjölk. Te kommer ifrån bladskott från plantan *Camellia sinensis*.

Tedrickandet uppstod i Kina på 300-talet där den användes för medicinska ändamål. Till Europa kom te 1559. Det var veterinären Giambattista Ramusio som beskrev drycken i en bok. På den tiden importerades te sjövägen från till exempel Kina och Japan.

Allt eftersom tiden gick blev te vanligare. Priset sjönk på den tidigare dyra varan. Nu kunde vanligt folk dricka te.

I början hemlighöll kineserna hur odlingen av te gick till. Buskar, sticklingar och frön fick inte lämna landet. Kina gjorde affärer på te och man bytte mot silver, vilket var av betydelse.

England var stora tedrickare och för dom blev det dyrt med byteshandeln. Då började engelsmännen att frakta opium från sina kolonier i Indien. Man såluförde opium mot betalning i silver. Sedan inbringades te. Det var orsaken till att Opiumkriget uppstod (1839-1842). Kina tvingades att legalisera opium. Opium utvinns av vallmöplantan och är ett farligt narkotiskt medel. Kriget ledde också till uppgivandet av Hongkong. England hade alltså segrat i ändamålet.

I Amerika var det protester mot engelsmännens tehandelspolitik. Det var en av orsakerna till det nordamerikanska frihetskriget. 1783 ledde det till förenta staternas fulla självständighet.

Te odlas fram utifrån flera sorter av teplantan. Exempel på te är Assamte, kinesiskt te och Kambodjanskt te. Te bereds på lite olika sätt. I grönt te upphettas tebladen i en mycket varm panna för att förhindra oxidation. Sedan rullas och torkas bladen. Efter det paketeras teet. I svart te skärs eller krossas bladen, sedan får de oxidera och torka. Efter det sorteras och paketeras teet.

Nu finns det många sorter te på marknaden. Att tillreda en kopp te är enkelt. Använd varmt vatten och en påse te. Låt det dra några minuter, sedan är det klart. Te innehåller koffein som bland annat verkar uppiggande.

Teplantan

Härnösands historia del 3

År 1786-1788 rivs det gamla hospitalet och ett lasarett uppförs.

År 1808-1809 blir det krig. Tsar Alexander, Napoleon och Danmark gör gemensam sak och korsar den svenska gränsen. Norge som lyder under Danmark angriper från väster. Sverige pressas allt hårdare och tvingas att reträttera. Sverige får i följande fredsavtal ge upp Finland för alltid.

År 1816 skapas biskopsgården. Det var en skyldighet att hålla kyrkoherden med bostad.

År 1827 uppförs Sparbanken. Det är den första banken i staden.

År 1842-1844 fattade landshövding Åkerman ett beslut gällande gatubelysning. I början användes rovolja som bränsle i lamporna. Senare övergick man till fotogen. De första lyktorna hade en mycket begränsad ljuskapacitet.

År 1846 byggdes Härnösands domkyrka. Inviningen arrangeras och ärkebiskop af Wingård står för stråkarna.

År 1855 Invijs en kanal mellan norra och södra sundet. Första båten i kanalen blir Elfkungen.

År 1858 ansöker Pehr Larsson om att få tillstånd som åkare. Han beviljas detta.

År 1862 äger det första stadsfullmäktigevalet rum.

År 1877 utbryter en större brand. Delar av staden eldhärjas.

År 1878-1879 skapas en dövskola i staden. Från början var driften småskalig men intresset fans och skolan ökade i storlek.

År 1882 skapades i rådhuset en telegrafstation och ett posthus.

År 1883 får Härnösand vattenledning. Tidigare hade förhållandena varit primitiva. Nu var det bättre arrangerat.

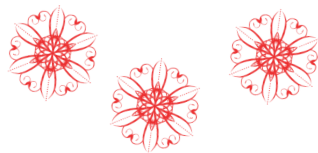
År 1885 får Härnösand elektrisk gatubelysning. Staden var först i Europa med det.

BEARBETNING: Martin Risberg

Källa: Härnösands kommun

Hannas hundar

TEXT: Hanna Löfgren

Vår schäfer Aslan

När jag var 8 år åkte vi bil ned till Småland, där det fanns en schäfer-uppfödning som hette "Saxas kennel". Saxa var Aslans mamma. Aslan fick sitt namn från lejonet Aslan i Narniaböckerna – vi tyckte att han var lika snäll som det lejonet.

Mitt första minne av Aslan var att han låg och sov i en sko. Ett annat minne är att han kliade sig i nacken samtidigt som han slickade sin andra tass. Då blev jag kär i honom!

Jag fick redan från början gå små promenader med honom. Jag gick hem från skolan på luncherna och gick ut med honom och även efter skolan och på kvällen. Vi gick längre och längre promenader. Till slut kunde vi gå i två timmar!

Jag tränade agility med honom, (hinderbana för hundar), men även lyd-nad och "Hund i Kvadrat"- en tävling då man ska visa upp sin egen och någon annans hund, beskriva rasen och skötseln av sin egen hund (t. ex. hur man borstar den) och det ingick också ett teoriprov. Jag fick pris för "bäst skötsel"!

Jag och Aslan var på ett hundläger anordnat av Sveriges Hundungdom. Där fick man förutom att träna lyd-nad även prova på spår och utställning. Det var roligt!

Jag lärde Aslan att springa bredvid min cykel och "upp på trottoaren", "före" och "bakom". Han lärde sig även "höger" och "vänster". Det lärde vi honom genom att gå på en T-delad stig och säga "vänster" eller "höger" då vi svängde i T-korsningen.

Aslan var min bästa vän och fick sova hos mig i min första lägenhet.

Han fick till slut levercancer och blev avlivad. Han blev 14 år gammal!

Qlura, den hund vi har nu

Hon är en schäfer och mest pappas hund. Pappa var hundrädd när han var liten och har långsamt blivit mindre rädd med hjälp av alla hundar vi haft sedan dess. Qlura, som är den snällaste hund vi haft blev därför mest pappas hund. De är bästa vänner med varandra!

Hon hoppade upp på folk när hon var liten, men det har hon nästan slutat med nu. Hon brukar också rusa runt folk för att hälsa, och hon tigger ibland. Alla dessa problem löser vi genom att säga åt henne att ligga ner så vi kan klia henne på magen. Då blir hon lugn!

Qlura är väldigt lydlig. Snart ska mamma delta med henne i en lyd-nadstävling. Då ska Qlura "gå fot", (gå fint bredvid mamma med eller utan koppel), stanna, sitta och ligga på mammas befallning och hoppa över ett hinder. Det ska säkert gå bra!

Mamma och pappa tränar även budföring med henne. Då ska Qlura på

kommandot "marsch" springa från mamma till pappa och sedan tillbaka igen. Budföring är ett steg på vägen till tävlingsformen "Rapport" då hunden ska springa mellan olika stationer och vila sig och vara lydlig mellan språngmarscherna. Qlura är duktig på budföring. En sak till som Qlura kan är att spåra. (Följa ett spår av någons lukt). Det tränar mamma henne på.

På dagarna är Qlura med pappa i stugan. (Han är pensionär!). Är hon inte där så är hon på mammas jobb eller på "hunddagis". Hunddagis är ungefär som ett dagis för barn. Hundarna får träffa andra hundar, gå promenader, göra roliga saker och vila sig i sin egen bur. Qlura trivs jättebra där!

Qlura gillar också att gå promenader, göra roliga saker och att busa med vår katt Pepito.

TEXT & FOTO: Kristina Ersson

Namn: Krister Eriksson

Födelseår: 1973

Bor: Pyjamashusen

Stad: Härnösand

Stjärntecken: Skorpion

Familj: Sambo

Sysselsättning - arbetsplats: Murberget, LänsMuseet Västernorrland

Befattning – arbetsuppgift(er): Musei-assistent. Jobbar i huvudsak med att digitalisera museets samlingar.

Tidigare arbetsplatser: Jag har haft praktik-jobb inom äldrevård, gummiindustri, screentryckeri. Men detta är min första anställning.

Vad är bra med jobbet: Det är ett jobb under stort ansvar och frihet samt att man lär sig länets historia och kultur.

Vad är mindre bra med jobbet: Att man ibland uppfinner hjulet under resan. (Man vet ibland inte om och hur man bäst skall klara jobbets slutmål).

Fritidsintressen: Datorer och släktforskning.

Drömmesl: Hurtigrutten

Bästa semesterresan: Har jag förhoppningsvis inte upplevt ännu.

Om du fick vara en historisk person skulle du välja: Olof Palme. En av dem bästa politiker som funnits.

Talang du skulle vilja ha: Måla akvarell och göra tavlor som också går att rama in.

Ditt tidigaste minne: Mitt tidigaste minne måste vara då jag var i en båt och fiskade då jag trodde att jag var Jesus. Och helt plötsligt säger jag: ”-Nej, nu går jag hem” och sätter över båda benen över båtkanten. Men som tur var fick min morfar tag i mig och jag hängde där med båda benen i luften över vattnet och tänkte gå hem över vattnet. Jag undrar vad som hade hänt om inte min morfar tog tag i mig där. *skrattar*

Hur vill du utveckla din hembygd: Jag skulle vilja utveckla Härnösand till en stad som ligger i framkant gällande levnadsvillkoren för funktionshindrade, så som tillgänglighet med mera.

Vad är positivt med Ångermanland: Dess natur och kultur.

Vad är negativt med Ångermanland: Att Värmland ligger så långt bort. Jag är en galen Färjestadare.

Det här visst du inte om mig: Att jag är invandrare i min egen stad. Jag föddes i Lindesberg, Västmanland.

Övrigt: Med hårt arbete och stort hjärta kommer man långt.

Camillas djursida - ombytta könsroller DEL 1

Smalnäbbad simsnäppa - Phalaropus lobatus

Han stannar hos de små

Hos den smalnäbbade simsnäppan, som bl. a. lever i Nordamerika och norra Europa, är könsrollerna ombytta. I motsats till de flesta andra fåglar är honan större än hanen och har de starkaste färgerna. Samtidigt är det också hon som jagar hannarna och försvarar sitt revir och sina hannar mot andra honor. Det är av goda skäl, då det är hannarna som ruvar äggen och tar hand om ungarna. Ofta har hon flera hannar, som hon förser med varsin kull ägg. Kort därefter lämnar hon platsen och överläter all skötsel av ungarna till hannarna. Ungarna får hon aldrig se.

Vit silkesapa - Callithrix jaccus

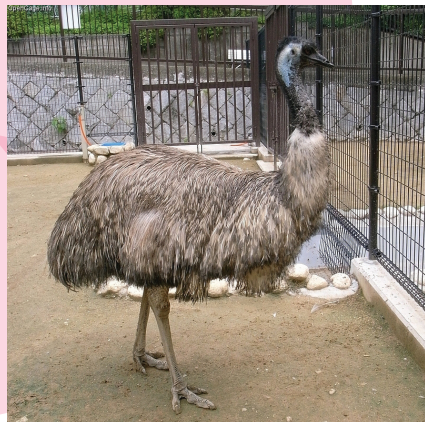
Han bär ungarna genom uppväxten

Silkesaphannar ökar i vikt under honans dräktighet för att förbereda sig för det fysiskt krävande jobbet som pappa. Han bär t.ex. ungarna på ryggen i månader och lämnar bara kortvarigt över dem till mamman, när de ska dia. Silkesapornas viktökning beror på hormonella förändringar, som utlöses av doftsignaler från honan. 20 minuter efter att hannen registrerar doften av sina ungar för första gången, sjunger halten av det manliga könshormonet testosteron i hans blod. Fantomgraviditet, där blivande fäder ökar i vikt, är även känd från människan.

Emu - Dromaius novaehollandie

Han är ensam försörjare

När häckningssäsongen startar, förändras emuhannen. Hormonerna rusar genom hans kropp och han tappar aptiten. Han bygger ett bo på marken och när maken lagt sitt första ägg börjar han genast ruva. De följande två månaderna varken äter eller dricker han utan överlever på sina fettrester och den dag som han kan nå från boet. Han reser sig bara för att vända äggen och efter två månader har han tappat en tredjedel av sin vikt. De nykläckta ungarna är dock snabbt på benen, så att han på nytt måste ge sig ut och söka föda. De följande sju månaderna stannar han hos ungarna. Han lär dem finna föda och försvarar dem mot rovdjur - även maken blir bortjagad av hans aggressiva beteende.

En ny internationell curlingarena har byggts på Högslätten. Den nya arenan innehåller sex curlingbanor mot gamla hallens fyra.

Eftersom Härnösands curlingklubb har både curlinggymnasium och är pionjärer inom rullstolscurling i Sverige är den nya - betydligt mer handikappanpassade - arenan välkommen. Den gamla hallen från 1970-talet var både ganska otillgänglig, med bl. a. lösa ramper till isen och saknade ordentliga handikapptoletter.

Den nya arenan gör det möjligt att anordna seriespel och mästerskap (ungdoms-SM i januari 2013 blir det

första) och få behålla riksintaget till landets enda curlinggymnasium. En inofficiell invigning hölls den 1 november.

Eftersom Härnösand har saknat en stor evenemangsarena kommer även andra större evenemang och mässor att arrangeras där, först ut är en julkonsert den 14:e december.

Den 2 februari 2013 hålls först öppet hus för allmänheten på dagen och på kvällen invigning med Magnus Carlsson.

HÄRNÖSANDS INTERNATIONELLA CURLINGARENA

TEXT & FOTO: Stina Palm

AKTIVITETER PÅ "FREDAGSGRUPPEN"

TEXT: Jonas Nordberg

Några av medlemmarna på IPF (Intresseföreningen för Psykiskt Funktionshindrade) samarbetar med Vårsta, där vi har aktiviteter varannan fredag.

Gruppen leds av två kvinnor; Marie och Annelie. Sammankomsten brukar ta 4 timmar. Ibland har vi träffats på Vårsta där vi har smakat på trädgårdens frukter och örter. Vi har även skördat potatisar och morötter, som vi fått konsumera hemma. Tillsammans med detta har vi bakat äppelkaka med äpplen från Vårsta.

Till vanligheterna hör att vi färdas med bilbuss till olika kortare resmål. Under hösten har Fredagsgruppen besökt Västanaåfallet och Skuleskogen, samt Nordanstigs kommun i Hälsingland. Ibland har vi haft otur med väderförhållanden under buss-resorna, då det regnat hårt, eller så har kastvindar förekommit. Dessa väderproblem har gett oss svårigheter då vi hade fika-paus, ute i det gröna.

Vi besökte Skuleskogens naturreservat som hade timrade och förstärkta stigar med en stor utbyggd eldplats, och stig fram till en utsiktsplats över kustlandskapet. Sedan för vi till Naturum i Skule, som hade skärmar och litteratur över geografin och naturen.

Vi har även varit vid Värptjärn, nära Fälleberget där vi plockade små svampar och grillade korb och bröd. Före det besökte vi Svartvik en stund, där det var varmt och lugnt en solig oktoberförmiddag.

Vi reste till Gränsfors, som ligger i Nordanstig, grannkommun till Sundsvall. Där fanns det yxtillverkning, samt försäljning med Museum i detta lilla samhälle. Sammantaget har det varit spännande resor och äventyr med Fredagsgruppen. Det har varit lyckat med ledarskapet och planeringen har varit god!

Västanaåfallet.
FOTO: Henrik Palm

Sveriges första dagliga såpa

1996-2002 sändes *Skilda världar* i TV4, i sammanlagt 500 avsnitt. Just nu släpps serien på DVD.

Handling

Skilda världar handlar om medelklasskillen *Daniel Toivonen* (**Bengt Dahlqvist**) och överklasstjejen *Sandra Bovallius* (**Karolina "Lina" Pleijel**) och deras familjer. Daniel och Sandra blir ihop, vad de och många andra runt dem inte vet är att de är nära släkt. Det avslöjas för Daniel när det kommer ut att det är Sandra han träffar och för henne när hon blir dödligt sjuk och behöver en transplantation.

I serien ingår en huvudfamilj till, Strandberg. Läkarstuderande sonen *Lukas* (**Joachim Persson**) stöttar Sandra genom sjukdomen, samtidigt som han vänstrar med *Sebastian Norén* (statsministerns lillebror **Magnus Reinfeldt**). Det finns dock fler som vänstrar...

Serien är lång, så mycket hinner hända och många karaktärer hinner bytas ut. Handlingen ovan är från första säsongen.

Avhopp och högt tempo

Sandras mamma *Rebecka Bovallius* spelas säsong 1 av mörkhåriga, korta **Jessica Zandén** med göteborgsklingande dialekt. Från och med säsong 2

spelas hon av ljushåriga, långa stockholmskan **Nina Gunke**. Det – och att många uppenbara replikmissar är med p.g.a. det höga inspelningstempot – är klara minus.

Övriga karaktärer skrivs ut ur serien på klassiska sätt – genom olyckor, bränder och utlandsflyttar.

Några av karaktärerna

Rebeckas man *Harald Bovallius*: **Lars-Erik Berenett**

Haralds son *Tom Bovallius*: **Lars-Eriks son Matti Berenett**

Daniels halvsysster *Kristina "Stina" Toivonen*: **Sven-Bertil Taubes dotter Sascha Zacharias**

"Stinas" mamma *Karin Toivonen*: **Per Oscarssons kusinbarn Pia Oscarsson**

Stina om *Skilda världar*

Jag var 12 år när serien började och jag såg nog det mesta. Jag gillar den fortfarande och om DVD-släppet säger jag: – Bättre sent än aldrig.

Historien är rätt förutsägbar även om många saker pågår på olika håll. Men förutsägbarheten passar mig.

Mina favoritkaraktärer är *Daniel* och pappa *Matti Toivonen* (**Gunnar Mosen**). Daniel, Tom och Karin tillhör de få som är med genom hela serien.

TEXT: Stina Palm

Tomas Ledin - Sommarhitkungen

TEXT: Stina Palm

Tomas Ledin, född 1952 i Östersund. Han växte upp i Rätan i Jämtland och i Sandviken i Gästrikland (där han bodde mest). Barndomens somrar spenderades i Lövvik i Ådalen hos farföräldrarna.

Tomas har nu 40 år bakom sig som artist, med otaliga hits. Under debutåret kom *Då ska jag spela*. Han ställde upp i tre Melodifestivaler och vann den sista, 1980 med *Just nu*.

Han var med på ABBA:s sista världsturné 1979 – svärfar var ABBA-managern Stikkan Andersson.

På 90-talet gjorde Tomas sommarturnén *Rocktåget* tillsammans med olika kollegor.

Sommarhitsen *Sommaren är kort, Det blir en dag på stranden* m. fl. är synonyma med svensk sommar. Tomas skrev ledmotivet till filmen *Grabben i graven bredvid – Helt galen i dig*.

2011 var Tomas en av artisterna i TV4:s *Så mycket bättre* och gjorde några riktigt bra tolkningar.

Jag var på konsert i Sundsvall i augusti 2012, två timmar med fullt ös, riktigt bra var det.

Utöver sommarturnén var Tomas gäst i *Allsång på Skansen* och fick som första artist en egen timme i tv efteråt. Han hade även bjudit in duettpartners och artister som tolkade hans låtar.

Andreas Weise

Andreas Weise, född 18 augusti 1986, från Lidingö var rätt okänd innan *Idol 2010*.

Som yngste son till tv-legenden Arne Weise fick Andreas i början finna sig i att efternamnet förknippades med pappa.

Men med sin propra stil och sitt välsmorda munläder lyckades han skapa sitt eget varumärke och slutade 5:a i tävlingen.

Andreas kom 8:a i *Let's Dance 2011* med Sigrid Bernson och var webbreporter för *Så ska det låta 2012*.

I augusti släppte han sitt självbetitlade jazzbetonade debutalbum. I jazzen känns

FOTO: Johan Broman

Andreas nästan lika självklar som Arne var i tv på julafton under 30 år.

Musikintresset och genren fick Andreas tidigt hemifrån. Några kusiner är hobbymusiker. Faster Lillemor och farbror Arne i Hälsingland är konstnärer.

VERKSAMHETSLEDARE SERVICEGRUPPEN

Namn: Åke Köhn
Födelseår: 1954
Bor: Innerfälle, Ålandsbro
Familj: Gift, två vuxna barn
Stjärntecken: Vågen

Befattning/arbetsuppgifter: Handledare, Franzéngruppen.

Mellan vilka år har du arbetat i kommunen? Från 1990.

Tidigare arbetsplats(er): Härnö ved.

Vad är bra med jobbet? Det är fritt jobb och man träffar många trevliga människor.

Vad är mindre bra med jobbet? Inget som jag kommer på.

Favorit-/drömmes mål: London, New York.

Favoriträtt och -dryck: Vatten, gärna vin till mat med människor.

Fritidsintressen: Sport, resa.

Senast sedda film: Freaky Friday.

Senast lästa bok: Lärjungen av Hjort och Rosenfeldt. Läser mycket böcker.

Bästa tv-programmet: Inget speciellt, ser mycket sport.

Vad skulle du göra om du var statsminister för en dag? Höja statusen för alla som arbetar inom vård/skola/serviceyrken.

Vad är positivt med Ångermanland? Härnösand speciellt på sommaren samt hela Höga kusten.

Vad är negativt med Ångermanland? Inget som jag kommer på.

Befattning/arbetsuppgift(er): Handledare.

Mellan vilka år har du arbetat i kommunen? Från 1994.

Tidigare arbetsplats(er): Fixargruppen på Härnögården.

Vad är bra med jobbet? Roligt att jobba med människor.

Vad är mindre bra med jobbet? Kommer inte på nåt.

Favorit-/drömresmål: Drömresmålet är Australien.

Favoritträtt och -dryck: Thaimat, vatten/rött vin.

Fritidsintressen: Promenader, vandra i skogen m.m.

Senast sedda film: Johan Falk.

Senast lästa bok: Fjällgraven.

Bästa tv-programmet: Solsidan.

Vad skulle du göra om du var statsminister för en dag? Kan inte komma på nåt.

Vad är positivt med Ångermanland? Den vackra naturen.

Vad är negativt med Ångermanland? Det finns alldeles för lite jobb här.

Namn: Karin Rikner

Födelseår: 1955

Bor: Härnösand

Familj: Man, fyra barn,
8 barnbarn

Stjärntecken: Lejon

FRANZÉN gruppen

Textil & Hantverk	34 84 46
Service	34 84 52
Förråd/Utegruppen	34 84 56
Media	34 84 62
Snickeri	34 84 86
Köket	34 85 05

Vi på Franzéngruppen
vill önska alla våra läsare

God Jul och Gott Nytt År

vår Lilla Butik har julklappar för alla
Öppettider: Måndag-Torsdag 9-15, Fredag 9-12
vi finns på Klubbgränd 3 (fd Franzénskolan)

